

16 / Opinion

Beslutet om statsbidrag till trossamfund är samtida med presstöd och partistöd, allt för att **värna ett pluralistiskt samhälle**. Staten ska för den skull inte styra.

Ett samhälle utan väggar

analys & appell
Åke Göransson är generalsekreterare för SST, Nämnden för Statligt Stöd till Trossamfund.

Förra veckan hade jag möjlighet att vid några tillfällen besöka Vinterkonferensen med temat "En kyrka utan väggar". När jag satt där vid SST:s informationsbord hade jag tid att fundera på temat och vad det temat förutsätter. Från min utgångspunkt som relativt nytillträdd chef för en statlig myndighet, med uppgift att arbeta tillsammans med kyrkor och trossamfund i Sverige, skulle jag säga att det förutsätter "ett samhälle utan väggar". Om inte, hur ska man då mötas?

Synen på samhället och dess öppenhet mot andra aktörer har gått fram och tillbaka genom åren. Jag läste med intresse statsminister Fredrik Reinfeldts regeringsförklaring i oktober 2010 där han säger: "Samhället är större än staten. Ett öppet och tolerant samhälle byggs på tydliga värden, där vi skiljer rätt från fel, visar tolerans för olikheter och ger utrymme för människor att växa. Samhällsbyggandet utförs varje dag av de människor som deltar i och utgör det civila samhället, med dess breda spektra av frivilliga och ideella föreningar och verksamheter."

ETT SAMHÄLLE BYGGER på relationer. Det är det som bland annat skiljer samhället från staten. Samhället bygger på medborgarnas vilja och vision för hur ett gott liv för alla ska gestaltas med gemensam erfarenhet av det som varit, analys av nuet och förhoppningar om framtiden. Staten ger i bästa fall en ögonblicksbild av det politiska läget när det gäller bland annat synen på lag och rätt, ekonomisk förvaltning och fördelning. I en demokrati är staten därför en nödvändig del av det vi kallar samhället men inte lika med det. Detta gäller både regionalt och lokalt.

Jag menar att det var det som präglade det politiska livet i början av 1970-talet, och i vågsvället efter 1968, när riksdagen besluta-

tade om tre olika statsbidrag. 1971 beslutade riksdagen om statsbidraget till trossamfund och om presstödet, 1972 beslutade man om partistödet till partier i våra politiskt valda församlingar.

Vad jag förstår var skälen till dessa tre statsbidrag bland annat att vitaliteten i den svenska demokratin är beroende av att olika ideologier och trosriktningar får goda möjligheter att göra sig gällande. Alltså accepterandet redan då av att Sverige är ett pluralistiskt och mångreligiöst samhälle. Därtill kommer att demokratin är förankrad i vissa grundläggande värderingar som utformats under stark påverkan av humanistiska ideal, kristna men även icke-kristna och icke-religiösa. När det gällde statsbidraget till trossamfund fanns också ett argument om att ett av samhällets främsta uppgifter är att se till invånarnas individuella behov, bland annat de religiösa.

DET ÄR VIKTIGT ATT komma ihåg att dessa statsbidrag kom samtidigt och såg till demokratin utveckling, individens möjligheter och samhällets uppbyggnad. Det är därför det i dagens debatt bli konstigt när de som tror att stat och samhälle är samma sak vill använda statsbidraget till trossamfund som piska för att trossamfundens ska vara åsiktsmässigt identiska med staten och inte en del av samhällsbygget. Jag tror att ingen i dag seriöst skulle föreslå att presstödet ska vara till för att staten skall styra vad som står i dagstidningarnas ledare eller artiklar.

Vi kan också konstatera att det i vår riksdag vid 2010-års val kom in ett nytt parti som under denna mandatperiod för riksdag, landsting/region och kommuner kommer att få ett sammanlagt partistöd på kring 300 miljoner kronor. Inte för deras åsikter utan för att människor har röstat på dem och de därför nått en viss storlek och

fått ett antal mandat i politiska församlingar.

Statsbidraget som SST förmedlar till trossamfundens är på 50 miljoner och har legat på samma nivå i 10 år, efter det att man 1997 sänkte det med 10 miljoner genom att ta bort större delen av bidraget för stöd till byggande av gudstjänstlokaler. Riksdagen framhöll då att det var en tillfällig sänkning av bidraget, men efter snart 15 år så är det fortfarande tillfälligt.

MED DETTA SOM bakgrund kan vi dock se framtiden an med tillförsikt. I den nya regeringen har de frågor som SST arbetar med hamnat hos nye civilministern Stefan Attefall i Socialdepartementet. Som en av de första saker han gjorde som också ansvarig för trossamfundsfrågor var att inbjuda representanter för de samfund som får statsbidrag genom SST, plus Svenska kyrkan, till en halvdags samtal i Rosenbad. Utöver att lyssna på samfundens förväntningar på honom och regeringen så talade han om samfundens uppgift i integrationsarbetet, behovet av bidrag till gudstjänstlokaler och att statsbidraget legat på samma nivå i 10 år i sig var ett skäl för att höja det. Nu är han ju inte den enda ministern i regeringen och de flesta fanns ju med i förra regeringen då ingenting hände. Vi håller tummarna.

För att ge ett sista exempel på hur regeringskansliets syn på trossamfundens ändras vill jag citera Stefan Attefalls statssekreterare Ulf Perbo som i ett sammanhang sa när han skulle presentera politikområdet trossamfund. "Vi ska och kan inte längre se kyrkor och samfund som en udda fågel, utan istället som partners i byggandet av det goda samhället". För det krävs det både trossamfund och ett samhälle utan väggar som hindrar det partnerskapet.

ÅKE GÖRANSSON

Civilminister Stefan Attefall tog själv initiativ till att bjuda in de samfund som får statsbidrag till Rosenbad.

FOTO: CLAUDIO BRESCIANI / SCANPIX

fakta

Nämnden för Statligt Stöd till Trossamfund (SST)

Nämnden för Statligt Stöd till Trossamfund (SST) är en statlig myndighet under Socialdepartementet. SST ger i dag stöd i form av statsbidrag till 41 trossamfund och riksorganisationer inom buddhismen, islam, judendom och kristendom. Hos dessa finns cirka 2 800 församlingar med 760 000 medlemmar/betjänade. Statsbidraget som SST förmedlar är på 50 miljoner kronor. Summan beslutas av riksdagen och vilka som är statsbidragsberättigade beslutas av regeringen.

Svenska kyrkan får inte statsbidrag genom SST utan Svenska kyrkan får sitt statsbidrag genom att man inte betalar för kyrkoavgiftsuppbörden. Detta motsvarar ungefär 115 miljoner kronor. Utöver att förmedla statsbidrag har SST i uppdrag att arbeta med krisberedskapsfrågor, ge allmänt stöd till trossamfund, vara ett dialog torg kring frågor som rör värderingar och vara expert i allmänna religions- och trossamfundsfrågor.